

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco
[Köln], 1617

Sectio tertia. Vtrum imagines Christi & Sanctorum sint adorandæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

minus perfecta, & minus explicata fide frueretur.

Deut. 4.

Vnde Deuter. 4 dicitur, *Non vidissi aliquam similitudinem, ne forte decepis facias vobis sculptam similitudinem, &c.*

4. Reg. 18.

Et 4. Reg. 18 Ezechias confregit serpentinum aeneum, quia superfluo illo vebantur Filii Israel. Quod hanc ergo partem ceremonialem, cessavit praeceptum illud, & ita Damasc. illud cum praecepto circumcisionis comparat. Hec vero respondit in primis difficultatem patitur, quia iuxta communem Sanctorum expositionem omnia praecepta Decalogi, praeter tertium quoad determinationem de oblatione sabbati, mortalia sunt, non ceremonia, ut docet Irenæus. lib. 4, contra Hieros. cap. 31. & 32. & August. lib. 19. contra Faust. cap. 8. in specie loquens de primo praecepto, & epist. 190. cap. 12. ex hoc principio concludit, omnia haec præcepta præter illud de observatione Sabbathi sine illa figurata locutione à nobis obseruari. Et idem docet Clem. Alexandrin. oratione exhortatoria ad Gent. fol. 2. de eodem primo præcepto in particulari loquens. Deinde totum illud, quod his verbis continetur, *Non habebuimus alienos coram me, non facies tabernaculum, neque omnem similitudinem, que est in celo de super & que in terra deorum, neque eorum qua sunt in aqua sub terra, non adorabis eaque coles.* Totum, inquam hoc, est unum & idem præceptum, nam si essent plura præcepta Decalogi, non essent tantum decem, sed undecim vel duodecim, contra Scripturam Exod. 31. Deut. 4. Et ita illud esse unum præceptum docet August. supra & quæst. 7. in Exod. & Clem. Alexandrin. lib. 6. stromat. & est communis sententia: ergo toto illo præcepto idolatria, & multitudine fallorum Deorum prohibetur.

Exod. 31.
Deut. 4.
August.
Clemens.
Alexander.
Responsio.

Responso ergo, non veteri imagines absolvite, sed idola, & Deos manibus fabricatos, quibus vero Deo relatio, latræ cultus inpenditur. Vnde Leuit. 26. clarius dicitur, *Non facietis vobis idolum & scupltile, neclitulos erigentis, neq; insignem lapidem peneus in terra vestra, ut adoraretis cum: ego enim sum Deus vestris.* Et idem cap. 8. dixerat Deus, *Ego Dominus Deus vestris, iuxta consuetudinem terræ Aegypti, in qua habuitis, non facietis, &c.* Et subdit cap. 19. *Nolite converti ad idola, nec Deos consuatis facientis vobis.* Et hunc modum vbi cunq; explicatur hoc præceptum significatur, substantiam eius esse, ut nullus præterquam verus Deus colatur, & adoretur vt Deus. Ita exponit Augustinus dicens, hoc præceptum esse, idola non colere. Indicat Cyprian. lib. 3. ad Quirinum cap. 59. & lib. de exhortatione ad martyres. cap. 1. & Tertul. lib. 2. contra Marcionem circa finem, Clarius Damasc. lib. 4. de Fide capaz. & D. Thom. hic ad primum, vbi ita exponit omnia illa verba, *Non habebuimus alienos, scilicet fidem, id est, non credes illis esse Deos: & idem non facies scupltis, id est, sculpium Deorum imagines: & eodem sensu concluditur, neq; adorabis ea, quam particulam amplius in sequenti lect. explicabimus.* Et inde clarius cõstat differentia inter imaginem, & idolum, & huius præcepti perfecta intelligencia.

Ad Lactantium & rationem eius respondetur in primis, rationem nullius esse momenti, quia licet Deus sit vbiq; præsens, non tamen viderit à nobis, & ideo ut ille potest esse imago, que illius memoriam excitat. Ad verba autem, seu intentionem Lactantij respondetur, seu loqui contra idola gentium, sicut loquitur Scriptura, non contra imagines factas ad representandum Deum verum, que gentibus, contra quas scribitur, vni nou fuerunt.

S E C T I O III.

Vtrum Imagines Christi & Sanctorum sint adoranda.

Varia contra imagines adorandas.

HA Eretici, qui omnino imaginum usum abstulerunt, multo magis carum adorationem illicitionem habentes censuerunt, non tamen omnes in eo fuisse.

Fr. Suarez, Tom. 1.

A runt extremo errore, nam quidam eorum, etiam tempore VII. Synodi, admittebant imagines quoad aliquem usum præsertim ob memoriam & recordationem prototyporum, non tamen permittabant, aliquam venerationem vel adoracionem eis tribui. Hoc colligitur ex multis locis VII. Synodi, præsertim act. 6. circa finem: & ex Scripto Adriani ad Carol. Magn. præsertim cap. 50. vbi referuntur heretici afferentes cum Gregorio, imagines non esse confringendas, contendentes tamen esse sententiam eiusdem Gregorij non esse adorandas. Et in hoc etiam errore versantur nonnulli Lutherani hoc tempore, qui etiam in templis illas admittunt, non tamen ad cultum, sed ad ornatum. Calvinistæ vero non leues in templis admittere, ut omnem occasionem vel apparentiam cultus auferant.

B Hanc sententiam nullus Catholicorum simpliciter probauit, imo omnes absolute docent, imagines esse adorandas, quidam tamen ita explicant hanc adorationem, ut res ipsa vel pars vel discrepant à superiori sententia, vel nimis illi suauere videantur. Durandus enim in 3. d. 9. quæst. 2. aperte docet, imagines non adorari nisi impræi & abusivæ, quia ad sententiam, præsentiam earum sit rememoratio exemplarum que cunctadorantur in præsencia imaginum, ac si præsencia realiter esset; & ideo dicuntur adorari imagines. Vnde in num. 8. & 14 generalem regulam statuit, rem inanimatam, quæ non est subiectum susceptiū sanctitatis, non posse esse secundum terminum adorationis. Vnde cō. ludit, cruci Christi non debet aliquem honorem, nisi in quantum reducit in memoriam Christi: & tunc (aut) solum adoratur predicto modo, scilicet, quod ad præsentiā eius adoratur Christus, & circa illa exercentur illæ actiones vel signa honoris, quæ exhibentur ipsi Christo, si præsens esset. Quia tamen sentit, illæ actiones non fieri vlo modo in honorem seu venerationem ipsius imaginis ideo dicit, ob hanc causam impræi dici imagines adorari, & solum ita loqui, quia ita loquuntur plures. Huius sententia fuit etiam Holcot. in lib. Sapient. lest. 197. & Picus Mirand. in Apol. q. 3 qui inter alios referit pro hac sententia Henricum quodlib. 10. q. 6. vbi dicit imaginem non adorari nisi per accidens cum prototypo. Sed illa vox per accidens, & qui uocat eis, & ideo non satis constat de mente huius autoris. Magis fauent hinc opinionem Petrus Cluniac. epist. 2. cont. Petrob. c. de vener. Crucis, sub finem, & Iona Aurelian. lib. 1. de cultu imaginis, a principio: insinuat etiam Castro Verbo Adoratio, in illis verbis. Deniq; adoratio ipsa, et si coram cruce fit, mens tamen nostra ad id solum fertur, quod crucis præsentia, Dei scilicet Filium olim in cruce pendente. Citari etiam solet Alexand. Alem. 3. p. quæst. 30. art. ultimo: sed illius alia est sententia, ut infra videbimus. Ab hac opinione Durandi quidam modetni verbis discrepare videntur, dum simpliciter docent, imagines vere, & propriè adorari, tamen ita hoc declarant, ut re ipsa idem sentiant: Aut enim non aliter, ne p. alia ratione adorari imagines, nisi quia coram eis & circa illas exhibentur externa signa honoris, vt genuflexio, deosculatio, inclinatio, vel aperto capitis, & similia, affectus tamen interior (autem) quatenus est affectus honorandi, seu exhibendi signum venerationis & seruitutis, nullo modo dirigitur ad imaginem, sed solum ad prototypum, tanquam ad unicum adorationis obiectum. Ita plane sentit Dieghus Paitua lib. 9. orthodoxarum explicationum per totum, præsertim S. de Imaginibus, versic. At Kemnitius, vbi inter alia sic scribit, *Quoniam, si corporis motus, exterramq; venerationem plectes, imago ipsa colatur, animus cere, qui pietatis, religionis, que imaginem intuerit, sed torus in re quam referit, positus est.* Vnde infert, non pugnantia dicere, qui se imaginem adorare affirmauerit & negauerit, nam

Xxx 2 adorat

adorat corpore, animum vero in solum exemplar defixum habet. Fauent interdum VValdensis, Turrian. & alij sequente sect. citandi.

Fundamentum huius opinionis est, quia res inimata non est alio modo capax adorationis vel honoris, cum non percipiat signum honoris, quod circa illam exercetur, de quo fundamento plura in sect. 5. Quod si obijicias, quia hæretici qui admittent imagines propter solam recordationem non negarent, in earum præsencia posse sola exemplaria adorari, eisq; signa submissionis exhiberi, respondent, verum quidem esse eos non negasse exemplarium venerationem, negasse tamen signum honoris vlo modo esse imaginibus exhibenda, etiam sola actione exteriori, & in hoc tantum discrepare ac Catholici, & propterea fuisse damnatos. Quod si vtgeas, hoc modo exhibere signa externa coram imaginibus sine intentione interna adorandi, non esse adorationem; respondent interdum, hoc negando, quia, licet non sit summa adoratio, nonnulla adoratio est; interdum vero, Patres VII. Synodi non multum curasse, an illa exterior nota sit dicenda adoratio, sed in hoc solum intendisse ut docerent, imagines cum aliquo signo exteriori reverentiz & submissionis esse tractandas.

Aliorū sententia.

D.Thom.

Caiet.

Prima scabelli fortio.

Ex Scriptura colliguntur.

Psal. 98.

Altera tamen sententia est, imagines verè ac proprie adorari, saltem ut materiae obiectum adorationis, vel totale, vel saltem partiale. Hæc est sententia D. Thom. in hoc articulo, ut etiam autores contraria sententia, præ servim Durandus, & Picus Mirandulan, intellexerunt. Et Caietanus hic, & alij discipuli & expositores D. Thom. qui opinionem Durandi ut parum fidei consentaneum rejeciunt, idem sentiunt. Atq; hæc opinio mihi maxime probatur: & ideo partim in hac sectione, partim in duabus sequentibus, ex professio confirmanda est declaranda, & defendenda.

Dico ergo primo, absolute & simpliciter fatendum esse, imagines esse adorandas, & honorificè tractandas. Hæc assertio est de fide: & præsertim fundatur in traditione & definitione Ecclesiæ, ut statim ostendemus. Habet tamen nonnullum in Scripturis fundatum: nam ex Scriptura habemus res creatas, etiam inanimes, si Deo sacra sunt, adorandas esse; ergo eadem ratione adorandæ erunt imagines, quæ personas sanctas & sacras repræsentant: nam D hoc ipsum res quædam sacra sunt. Antecedens patet ex illo Psal. 98. Adorare scabellum pedum eius, quoniam sanctum est, vbi nomine scabelli, mystice quidem potest humanitas, aut crux Christi intelligi, ut Augustinus & Hieronymus exponunt: propriæ tamen & ad literæ intelligitur, vel propitiatorium, ut vult Ianuenius, vel arca testamenti, ut alij exponunt, & recte confirmat Bellar. lib. 1. de Sanct. beatitud. c. 13. Aliqui vero, ut Baillus & Vatablus cum Chaldaica Phaphrali nomine scabelli totum templum intelligunt. Quæ expofitio, quanuus per se sumpta nihil nobis obitur, quia etiam templum est res creata & inanimis, tamen ab eis inuenta est, ut illa verba ad improprium sensum detorquent, ut mox videbimus: & nullū habet in Scriptura fundatum, tum ne scabelli quia nunquā vox scabelli in Scriptura reperitur ad pedum Dei significandum templum, reperitur autem ad significandum arcam foederis. Paral. 28. Cogitauit, ut edificarem domum, in qua requieceret arca foederis Domini & scabellum pedum Dei nostri, tum etiam quia metaphora scabelli templo non potest recte accommodari, optimè verè quadrat in arcam: nam, ut dicitur 2. Reg. 9. Deus sedebat super eam in Cherubim, id est, in propitiatorio, quod super arcam erat in manibus Cherubim: & ideo arca erat quasi subsellium Dei. Alij vero per scabellum, terram intelligunt, quoniam haec metaphora solet in Scriptura terra significari, Ier. 66. Matth. 5. Sed licet de alijs locis hoc verum sit, tamen præsenti nō recte accommo-

Quid nominis? In Scriptura fundatum, tum ne scabelli quia nunquā vox scabelli in Scriptura reperitur ad significandum templum, reperitur autem ad significandum arcam foederis. Paral. 28. Cogitauit, ut edificarem domum, in qua requieceret arca foederis Domini & scabellum pedum Dei nostri, tum etiam quia meta-

phora scabelli templo non potest recte accommodari, optimè verè quadrat in arcam: nam, ut dicitur 2. Reg. 9. Deus sedebat super eam in Cherubim, id est, in propitiatorio, quod super arcam erat in manibus Cherubim: & ideo arca erat quasi subsellium Dei. Alij vero per scabellum, terram intelligunt, quoniam haec metaphora solet in Scriptura terra significari, Ier. 66. Matth. 5. Sed licet de alijs locis hoc verum sit, tamen præsenti nō recte accommo-

A datur, ut patet tum ex illa ratione subiuncta, Quoniam sanctum est: hoc enim de terra absolute dici non potuit: tum quia ex ipso contextu constat esse fermonem de peculiari ritu, & adoratione ludorum. Vnde in principio Psalmi dicitur Deus sedere super Cherubim, & additur, Dominus in Sion magnus, & infra, Iudicium & iustitiam in Iacob tu seisti, & deinde subiungitur, Exaltate Dominum Deum nostrum, & adorate scabellum pedum eius, & additur rursus exemplum Moylis, & Aaron, qui fuerunt in Sacerdotibus eius, & Deum colebant; & arcam etiam scabellum venerabantur; tum denique quia terra proprie non adoratur, si nulla alia specialis ratio sanctificationis ei adiungatur, ut inferius videbimus.

Sed dici tandem potest, ibi non præcipi, adorari Olivæ scabellum ipsum, sed Deum in scabello, seu in templo, ut Vatablus exposuit, Basilius imitatus, quomodo etiā potest Deus in terra adorari, iuxta illud, Nolite iurare per celum, quia thronus Dei est, neq; per terram, quia scabellum est pedum eius, Matth. 5. Cum expositione fauent similis verba Psal. 131. Adorabimur in loco, vbi steterunt pedes eius, cum tamen in Hebreo etiam habeatur vox significans scabellum pedi eius, Fauer denique lectio Graeca eiusdem Psal. 98, quæ in ratione illa Quoniam sanctum est, non habet genus neutrum sed masculinum, Quoniam sanctum est, & ita etiam veritatem Hieronymus iuxta veritatem Hebream, Vatablus & alij. Non ergo scabellum sed Deus adorari præcipitur, quoniam sanctus est. Et hæc explicationem amplectuntur hæretici huius temporis, & approbare debent Catholici, qui dicunt propriæ adorari Christum in imagine, non tamen imaginem ipsam, nisi abusivè & impròpiè. Recteamen expendit Bellarminus suprà interpretationem hanc non quadrare iuxta proprietatem lingue Hebreæ: nam litera Lamed præponitur verbo adorandi, quæ non denotat locum in quo adoratur, sed personam, vel rem cui adoratio tribuitur, vi. Gen. 25. Adorauit Abraham populum tene, in Hebreo dicta litera præponitur: & Latinè propriæ veretur, Adorauit ad populum terræ, ita ut propositio ad, denotet terminum adoracionis, quæ tamen Latinè non propriè additur, & ideo etiam in dicto loco Psalmi prætermissa est. Vnde Paraphras Chaldaicus ad eam vim explicandam, per datum veritatem, Incurvate vos scabellum pedum eius: Non ergo ad solum Deum, sed etiam ad ipsum scabellum adoratio exhibenda, & dirigenda præcipitur.

Quod etiam ex vsu illius temporis satis confirmatur, nam cum magna reverentia tractabatur arca Testamenti: & tantum à Sacerdotibus vel Levitis tangi poterat. Vnde, qui irreuerenter eam trigerunt, vel etiam aspicerunt, grauiter puniti sunt, quæ omnia constant ex Deuter. 10. Ioh. 2.1. Reg. 6.1. Reg. 6. Quapropter eodem modo exponenda sunt alia verba citata ex Psal. 131, ita ut per illa verba, adorabimus in loco, non significetur locus, vbi sit adoratio, sed locus in quo erant pedes Dei, id est arca Testamenti, ad quam etiam fiebat adoratio. Vnde ibi etiam in Hebreo habetur, ut veritatem Hieronymus, Adoramus scabellum pedum eius. Vnde post illa verba proxime subditur: Surge Domine in requiem tuam, tu & arca sanctificationis tua. Igitur etiam ipsa arca in veneratione habebatur. Nec refert, quod ratio illa in neutro vel masculino veri posuit, Quoniam sanctum, vel Quoniam sanctum est, vox enim Hebreæ ambigua est, & ad Deum, vel scabellum referri potest: cunctem tamen reddit sensum: nam scabellum Dei adorari præcipitur, vel quia ipsum sanctum est, ut Latinus verit, vel quia Deus sanctus est, ut Graecus verit. Quoniam enim scabellum seu arca Dei adoratur, tamen tota ratio adorandi illam erat Deus, quod nos etiam de imaginibus dicimus, ut infra explicabimus. Idemq; est de ceteris rebus sacris.

Vnde in VII. Synodo act. 3, in epistola Theodori Patriarcha

Patriarche Ierosolym. quam tota Synodus probavit, non solum area Testamenti, sed etiam mensa propitiatoriorum, totumque tabernaculum, adorata esse dicuntur a filiis Israel. Et Damascen. lib. 4. de fid. cap. 17. ait, Moasicum populum tabernaculum illud adorasse, eoque quod coelestium rerum imaginem gerebat. Et Hieron. epist. 120. ad Marcellam de Ephod. dicit, vestes sacerdotales, & alias res sacras (quas diuinam sacramenta vocat) in magna veneratione fuisse habitas. Et similiter August. lib. 3. de doctrin. Christi. c. 9. & lib. 3. de Trinitate. cap. 10. ait, res illas sacras propter sacram significationem merito fuisse in veneratione & honore habitas, & idem dicit de valis sacris concion. 2. in Psalm. 113. Sicut ergo huiusmodi res, sicut inanimates, censentur aliquo modo sacras, & sanctas, ac adorandas, quia diuinum cultui dicatae sunt, ita imagines, quae representant personas sacras, colenda sunt, quia propter hanc beatitudinem, etiam ipsis deputantur inter res sacras, vt D. Thom. 2. 2. q. 99. art. 3. recte docuit.

Ex Ecclesiast. 2. 2. q. 99. art. 3. Secundo principaliter probatur haec veritas ex definitione Ecclesiast., que praecepit tradita est in VII. Synodo generali, Act. 7. & in discursu totius Synodi multa ex historiis Ecclesiasticis & Sanctorum Patribus referuntur, ex quibus concluditur, hanc esse Apostolicam traditionem. Leguntur etiam in illa Synodo epistola Adriani Papae, & aliorum Episcoporum, ex quibus constat, vniuersam Ecclesiam Graecam & Latinam in hac veritate consiprasse. Ethiusimus Synodus definitio referuntur in Concilio Florentino iess. 5. & ab omnibus recipitur. Et antea tradita fuerat haec veritas in VII. Synod. can. 32. & in Conciliis Romanis sub Greg. III. & Steph. III. prout in eorum gestis & in alijs historiis referuntur, & insinuatur ab Adriano Papae in Scripto de Imaginibus ad Carolum. **VIII. Synod. ex VIII. Synod. can. 3.** Actandum definita est in Concilio Trident. iess. 25. Ex Sanctorum Patribus nunc alia non refero, quia sufficiunt quae in VII. Synodo afferuntur, & quae in praecedentibus sectionibus a nobis aduicta sunt: & alia opportuni loco in sequentibus sectionibus afferemus.

Iudeo ix. Ecclesia tradit. n. Tertio habetur haec veritas ex communis vsu & traditione Ecclesiast., quam in festi. satis indicamus: nam fere ubique fit mentio harum imaginarum, sicut etiam de veneratione illis debita, & statim plura referemus. Nunc illud maximè hanc traditionem confirmat, quod Deus varijs miraculis per imagines factis hunc cultum sibi placitum esse testatus est. Neque enim Deus suis diuinis operibus, & beneficiis singularibus, quae cultoribus imaginum consultit, rem turpem, aut superstitionem approbasset: neque horum miraculorum veritas potest, nisi valde impudenter negari, cum a grauissimis autoribus & historiographis referantur, vt videre licet in VII. Damasc. Athanas. Euagr. **VII. Synod. Act. 4. & 5. Damascen. orat. 1. & 3. de Imag. Athanas. lib. de Paesi. Imag. Dom. & Euag. lib. 4. flor. c. 26. & alios.** Neque etiam oportet plura hic in speciali referre.

Miraculū pro adoracione imaginis B. Virginis & Virginitatis. Solum illud attingam, quod de religioso quodam referunt: qui cum vehementi demonis tentatione vexaretur, illag liberari cuperet, ei demōn apparuit, & a tentando se cessaturum promisit, si religiosus confueret diuinum adorandi imaginem B. Virginis omittere sponderet; quod ipse omnino negavit, eo ipso modo facilius & constanter tentationem superauit. Ita referuntur in Prato Spiritualic. 45. & a VII. Synodo & Damasc. locis citatis approbatur.

Vltimo probatur ratione, qua honor imaginis in prototypum redundant, vt in VII. Synodo sape dicitur ex Basili. lib. de Spiritu. Sanct. cap. 18. & Ambros. serm. 10. in Psal. 118. & videtur esse principium quasi lumine naturae per se notum, ad honorem aliquius personae pertinere, vt non solum in se, sed etiam in imagine honoretur. Vnde colligunt sepe Patres,

Fr. Suarez Tom. I.

A hominem, hoc ipso, quod est ad imaginem Dei, est honore dignum, vt videre est apud Augu. epist. 13. **August.** Cyril. Ierosolym. catech. 12. Hinc etiam antiqua **Cyril. Ieros.** consuetudo obtinuit, vt imagines Imperatorum honorifice tractarentur, quam etiam Christianos semper seruasse satis colligitur ex fraude Juliani, quam refert Nazianz. orat. 3. quae est prima contra Julianum post medium; Fecit enim ille, vt prope suam imaginem idola salorum Deorum ponerentur, vt Christiani suam imaginem venerantes, idola colere viderentur. Et ex eodem principio contumelia vel iniuria illata imagini, ad personam representatam pertinere censetur. Nota est historia Theodosij de vindicta, quam in Antiochenos exercuit propter deicēam, & contumeliosè tractatam Imperatricis **Theodosij gestum.** imaginem, vt est apud Ambr. orat. de morte Theodosij & Chrysost. homil. 2. & 3. ad popul. & Niceph. lib. 13. h. & or. capit. 3. ergo.

Et confirmari potest, nam res sancte veneratione dignae sunt: sed imagines ex relatione, quam habent ad personas sanctas quas representant, aliquo modo sancte sunt: ergo ea ratione venerandae sunt adoranda sunt. Major constat, quia sanctitas est principium fundamentum adoracionis, & honoris. Minor vero constat, cum ex modo loquendi Scriptura, in qua res inanimatae ex relatione ad munera sacra, vel ad sacras personas, sancte dicuntur, & ea ratione veneratione dignae censentur, Exod. 2. Solis caliceamenta de peccatis iuu: locis enim, in quo fuit, terra sancte sunt. Et cap. 12. Dies festi, sancti & venerabiles dicuntur: & vestes sacerdotales, sancte dicuntur caput. 28. Tum etiam, quia, vt notavit Augustinus lib. 2. de peccat. merit. & remiss. capit. 26. & sermon. 14. de verbis apostoli sanctificatio non unius modi est, nam quodam est intrinseca & propria, per veram ac internam sanctitatis inscriptionem, alia vero est per aliquam habitudinem ad veram sanctitatem, quo modo etiam sacramenta dictuntur sancta, & utriusque sanctitati seu sanctificationi sua proportionata veneratione respondet. Qua ratione dixit Concilium Tridentinum iess. 13. cap. 7. ad omnes sanctas functiones sancte & reverenter esse accedendum: eadem autem ratio est de omnibus sanctis. Quod vero imagines rerum sacrarum in hoc ordine collocentur constat, tum ex communis & recepta Ecclesiast. appellatione: sic enim appellantur, sancte imagines, frequenter in VII. Synodo & alijs Patribus: & communis vsu Ecclesiast., & sic discernuntur, non solum ab idolis, sed etiam a prophaniis imaginibus. Tum ex citato testimonio D. Thom. 2. 2. quæll. 99. art. 3. vbi inter res sacras, quibus sanctitas attribuitur, eo quod diuinum cultui dicatae sunt, imagines numerantur. Tum deniq; a paritate rationis, quia non minus sufficiens est haec habitudo imaginis ad huiusmodi effectum, quam habitudo loci, vel alia similitudinis. Vnde etiam Scriptura sacra appellatur, propter sacram significationem. 2. ad Timoth. 3. ergo similiiter imago.

Ex hac conclusione & ratione colligitur primo, **Corol. 1.** hanc adoracionem imaginum prout ad illas terminatur respectuam esse, & non absolutam. Probatur ex dictis, quia solum adorantur propter excellentiam & sanctitatem eorum, quos representant, cum enim imagines res inanimatae sint, non possunt in se habere excellentiam, propter quam adorantur: ergo tota ratio adorandi illas, est excellentia prototypi: ita ergo adoratio earum non est absoluta, sed respectiva, id est, propter habitudinem ad extrinsecam excellentiam.

Dices. In se habet imago figuram, & similitudinem alterius: ergo in se habet rationem propter quam adoratur, sicut interdum amatur imago propter figuram, quam in se habet. Respondetur, ne- **Obiectio.** Responso, gando consequentiam, nam illa eadem forma & figura adorabilis non est, nisi propter habitudinem ad

xxx 3 excellen-

excellentiam prototypi. Quod illomet & exemplo amoris declaratur, nam si quis amet imaginem solum quia eius pulchritudine & coloribus delectatur, ille non amat imaginem propter prototypum, sed propter se: unde cum illo amore imaginis possit simul esse odium rei representatae. Hoc autem modo non potest prudenter adorari imago, quia ut sic non habet excellentiam aliquam honore dignam, licet habeat aliquam amabilem bonitatem. At vero, si quis amet imaginem, solum ut faciat sibi aliquo modo presentem rem quam representat, tunc, licet amet ipsam figuram, tota tamen ratio amandi est res representata. Sic ergo dicendum est de honore, quia imagines non possunt alio modo honeste adorari.

Coroll. 2.

Secundo infertur ex dictis, hunc cultum imaginum sacrarum religiosum esse & proportionatum sanctitati personarum, quas imagines representant: nam cultus in sanctitate fundatus, religiosus est: huiusmodi autem est cultus imaginum, sicut & cultus aliarum rerum sacrarum, iuxta illud, *Adorate scabelum pedum suis, quoniam sanctum est.* Quæ assertio amplius in sequentibus declarabitur.

Imagines
respectu
sed proprio
nō abusive
adoranda.Medina
Victoria.
Gabriel.
Palud.

Secundo principaliter afferendum est, imagines non abusive tantum & impropriæ, sed verè ac propriæ esse adorandas, quamvis respectu. Sub his terminis pauci ex antiquis Theologis conclusionem hanc proposuerunt, aut declararunt. Sed moderni contra Durandum dicunt, eius sententiam, quæ huic conclusioni contraria est, periculam esse ac temerariam, & heresim sapere. Ita Medina hic, qui refert, Victoriam afferuisse illam esse hereticam. Erat est hæc conclusio communiter recepta à posterioribus Theologis, quos infra sect. 5., commemorabo. Ex antiquioribus vero docuit eam expressius Gabriel in 3. d. 9. & super Canonem lect. 49 & Paludan. in 3. d. 9. q. 1. art. 3. vbi in primis art. imaginem verè adorari, licet solum propter exemplar: & infra dicit quipiam valde notandum, scilicet esse absurdum principium, nihil irrationale esse adorandum in se, quia licet non propter se, tamen in se adorari potest & debet; & ponit exemplum in instrumentis passionis, de quibus ait, *Non solum veneramus Crucifixum in eis, sed etiam ipsa in se ipsis proper Crucifixum.* hoc ergo est, quod nos de imaginibus dicimus. Et idem sentit Maior eadem d. 9. q. 1. dum declarat, imaginem vere esse adoracionis obiectum. Est tamen, & in hoc autore, & in alijs notandum, interdum ita loqui vs dicant, imaginem per accidens adorari, intelligunt autem, per aliud, seu ratione alterius adorari, non vero ipsam adoracionem non verè ac propriæ dirigere ad imaginem, ut si pater declarant.

Probatur ergo assertio posita primo in genere, ex definitionibus Conciliorum & Patrum; simpliciter enim nobis tradunt imagines esse à nobis adorandas; & sub anathemate hoc definitur in Act. 7. VII. Synodi: at vero, si impropriæ & abusive tantum adorari deberent, potius esset simpliciter neganda, quam affirmanda talis adoratio: nam impropria & abusiva adoratio reuera non est adoratio, & immerebit damna reūetur, ut heretici, qui admittentes imagines iquoad alios vñs, solum earum adoracionem respuebant, & negabant: nam si adoratio verè non terminatur ad imagines, & ideo, solum abutendo seu impropriæ vñndo verbo adorandi, dici possunt adorari, ergo verè ac propriæ vñndo vocibus, atq; adeo simpliciter loquendo, merito negari potest, eas esse adorandas.

Ratione hoc confirmatur, declarando rem ipsam: nam vel imago verè & in re ipsa est obiectum adoracionis saltem materiale, totale vel partiale, aut neutrò modo est obiectum. Si primum dicatur, id est quod intendimus, nam obiectum, quod est materia circa quam actus animæ versatur, propriæ tali actu denominatur. Si enīm propriæ credi dicuntur veri-

tas illa, circa quam actus fidei versatur, & amari illa, ad quam amor terminatur, sive proptere, sive propter aliud ametur. Sic ergo propriæ dicetur adorari res illa, ad quam vt ad obiectum & materiam adoratio dirigitur, sive propter se, sive propter aliud adoretur, quem modum adoracionis latius in duabus sectionibus sequentibus declarabimus. Si autem dicatur, imaginem nullo ex dictis modis esse obiectum adoracionis, non solum sequitur, ipsam abusivæ adorari, ut alij dicunt, sed etiam plenè sequitur, vere ac simpliciter loquendo, illam non adorari. Probatur quia neque est obiectum formale adoracionis, vt per se conitatur, quandoquidem adoratio non sit ratione illius, sed prototypi: neq; etiam est obiectum materiale, vt dicitur; ergo nullo modo est res quæ adoratur: ergo nec verè adorari dici potest: nam hæc denominatio vere non cadit nisi in obiectum neq; aliam habitudinem denotat. Et confirmatur, nam, si non est imago obiectum adoracionis, cur dicitur, vel abusivæ adorari? Dicetur ex Durando & Pico Mirand. dici adorari, solum quia ad presentiam imaginum adorant prototypa, quæ per imagines ad memoriam reuocantur. Sed hoc reuera nihil aliud est quam dicere, imagines esse occasioes vel signa excitantia hominum ad adorandum prototypa, non verè esse res quæ adorantur, licet vulgo ita existimetur: & ita plane sensit Durandus, illam locutionem solum admittens, quia loquuntur plures, non quia reuera ita sit. Quid sit, vt ex huius sententia propriæ & rigorofus loquuntur heretici, quam Catholici, & tunc consequenter loquitur, nam qui, visa pulchra specie creaturæ, animo insurgit ad considerationem creatoris, & illum laudat ac diligit, non potest vere dici diligere aut laudare creaturam, etiam si presentia creatura excitauerit amorem creatoris: ergo idem erit adoratio imaginum, si tantum in earum praesentia adorantur prototypa, quia tunc imagines non defervunt nisi vt occasioes vel signa excitantia memoriam. Hinc merito in VII. Synodo act. 6. gratissime reprehenduntur, qui dicebant, imagines retinendas esse propter memoriam, nō propter adoracionem, quod in re fere dicunt, qui solum abusivæ adoracionem imaginum in predicto sensu admittunt: quia, si tantum adorantur prototypa in praesentia imaginum: ergo imagines solum memoriam defervunt, vt eis vñs, prototypa per recordationem adorantur. Neq; est verisimile, illos hereticos qui dicebant, imagines retinendas esse solum ob memoriam prototyporum, negasse, in earum praesentia posse adorari exemplaria, cum id nulla apparente ratione fundari posset: nam si exemplaria pia per se sunt digna adoracione, quid obstat potest ratione imaginis, quo minus adorari possint. Hinc rursus in eadem VII. Synodo frequenter dicitur, imagines esse adorandas nō tamē latræ summa & perfecta: & est sermo, non tantum de imaginibus Sanctorum, sed etiam de cruce & de imagine Christi: at vero, si imago tantum abusivæ adorata esset in predicto sensu, perfectissima latræ adoratur Christus: ergo Concilium negans, imaginem tali adoracione coli negat abusivæ col, seu (quod idem est) negat, talem adoracionem ex eo præcise, quod terminetur ad prototypum vt ad rem adoratam, dici posse adoratio imaginis, & è contrario, docens, imaginem adorari alia in se adoracione, consequenter docet, non abusivæ tantum, sed propriæ adorari. Vnde in eadem Synodo act. 3. non solum dicitur adorari exemplar in imagine, sed etiam adorari imago propter exemplar. In quo dicendi modo satis significatur, imaginem esse rem adoratam propter exemplar tanquam propriæ rationem adorandi. Quod etiam significavit ibi Leontius act. 4. dicens, Imagi-

Reffro.
Dñs. &
Pia. Mat.
Rejciw.

tem adorans, non materiam aut colores, sed in animatum A orare. Deinde quia aet. 6. in fin. dicitur. Non indigas habemus imagines bonare, salutatione & venerazione, debitisque illis venerationem, & adorationem dare debemus. Si ergo imagines sunt digna honore, illis exhibendis est ex intentione colendi ipsas: alioquin non eis datur adoratio, sed alteri in ipsis, circa ipsas, vel occasione earum: sicut oratio non fit ad imaginem, sed ad exemplar coram imagine. Et in eadem aet. 6. to. 4. in principio, ait Epiphanius de typi crucis, At pud nos honorabili existit: & aet. 1. ait Baül. in sua confess. Honorifice veneranda imagines, suscipio, & amplector, honorisque debitum eis exhibeo, & aet. 2. ait Adrian. in epist. Ex animi desiderio eas venerarum, & inferius Tharalius, Has desiderio nostro adoramus, vi in nomine Christi, Deipara, & sanctorum factas. Et inferius Euchym. Episcop. Sardenium, Ego (inquit) leitus Beatisimi Papa veteri Roma literis, sincere & irreputabiliter inhaebo; & infrā Ob eam causam vienerandas imagines ex toto corde cum debito honore, & salutatoria adoratione suscipio & infrā ait Elias Episcop. Cretens. Iuxta sanctissimi Papa Adriani literas confess & teneo venerandas & sacras imagines, nunquam separans, sed perficie adorans. Quomodo autem dici potest perfecte adorans, qui solum externum actum exhibet, non verò ex intentione colendi. Deniq. Concil. Trident. sess. 25. de imaginibus dicit, eis debitum honorem & venerationem esse impertiendam: ostendimus autem, non posse verum honorem appellari, si desit intentione honorandi.

Vnde argumentor tertio, nam velle genua flectere, vel aliud simile signum externum honoris exhibere coram imagine, aut est velle adorare illam, aut non. Si primum dicatur, & conceditur nobis quod intendimus, nimirum, intentionem adorandi imaginem esse necessariā, vt verò ac propriè dicatur adorari imago; & aliunde non proceditur consequenter, nam, si ipsam voluntas exhibendi signum honoris intrinseca est intentione cultus, male & sine causa distinguitur inter simplicem voluntatem exhibendi signum honoris, & intentionem cultus. Quod si hæc duo distinguntur, vt reuera distingui possunt, dici non potest, voluntatem flectendi genua, vel exhibendi aliud simile signum, esse, vel intrinsecè includere voluntatem adorandi. Aliud est ergo, formaliter & moraliter loquendo, velle genua flectere coram reali qua, & velle illam adorare, quia illud prius solum est quasi materialiter exercere illud quod est signum honoris, hoc autem posterius est velle exhibere illud tanquam signum honoris. Quod si illa voluntas exhibendi signum honoris coram imagine solum cadit in illud signum, vt materialis quedam actio est, non vero formaliter vt est signum adorationis, non potest talis signi exhibitus respectu imaginis, dici vere ac proprie imaginis adoratio aut cultus, quia adoratio dicit humanam & voluntariam actionem, procedentem ex voluntate adorandi. Vnde, licet demus, adorationem hanc per exteriorē actionem consummari, tamen exteriorē actionē seclusa voluntate adorandi, non potest vere ac propriè adorari appellari, quia, vt ollensum est, adoratio est quidam honor, honor autem exhiberi non potest sine intentione honorandi. Et hac ratio, qui exterius exhibet idolo signum honoris sine intentione colendi, non vere honorat, vel adorat, idolum, sed simulat se adorare. Vnde non proprie committit proprium & perfectum idolatria peccatum, sed simulationis idolatria. Quod si non solum fine voluntate adorandi, sed etiam fine voluntate simulandi adorationem, talem actionem quispiam exerceret, non solum non adoraret, sed neque etiam adorationem simularet. Quomodo multi exponunt factum Naaman. Syri 4. Reg. 5. vt videlicet, in Abulensi, ibi q. 25. Tota ergo ratio adoracionis ex voluntate adorandi pender, nec vera adoratio sine intentione cultus intelligi potest.

Nec satis facies si quis respondeat, verum quidem esse nullam adorationem veram exerceri posse nisi ex intentione cultus, non tamen esse necessarium, ut adoratio & intentio cultus ad idem referantur: sic ergo adoratio imaginis procedit ex intentione colendi exemplar: & hoc satis est, ut possit esse vera adoratio imaginis, quamvis non procedat ex intentione colendi ipsam imaginem. Hoc (inquam) satis facere non potest, quia, sicut vera adoratio ut sic essentialiter a formaliter requirit intentionem adorandi; ita adoratio huius vel illius rei essentialiter requirit proportionalem intentionem adorandi talem rem: est enim eadem proportionalis ratio. Item quia adoratio ex propria ratione dicit actionem, que ad alterum referuntur. ergo ut sit vera adoratio alicuius, necesse est ut sub ea ratione ad illum voluntarie referatur. Item, quia honor unius non potest verè dici honor alterius nisi res distincta, nisi in illam a liquo modo refundatur, seu ab illa parti sit petus. sed imago est res distincta ab exemplari: ergo non potest honor exemplaris dici honor imaginis, nisi in illam aliquo modo refundatur. ergo sub ea ratione potest & debet intendi, ut sit vera adoratio imaginis. Tandem declaratur exemplo, nam, si quis ex mera intentione humiliandi seu submittendi se Deo, terram deosculatur, verè ac propriè non adorat terram, sed solum Deum, quia tantum materialiter exercet aetionem illam circa terram ex intentione cultus filius Dei: ergo, ut actio habeat rationem verè adorationis respectu illius rei circa quam proximè exercetur, non sufficit simplex voluntas exercendi talam actionem circa talem rem ex intentione cultus circa aliam, sed necesse est, ut intentio cultus se extendat ad omnem rem, que propriè adorari dicitur.

VII Sys.

Vltimò possunt ad hanc assertiōnē confirmādā applicari omnia quia in confirmationē primā assertiōnis adduximus: nam illa probant, adorationē dirigi posse ad rem etiam inanimatam, quartenū per aliquam sanctificationē aliquā veneratiōne digna efficitur, iuxta illud, Adorate scabelam pedum eius, quoniam sanctū est: imago autem, ut recte dixit Epiphanius in VII. Synod. Act. &. tom. 3. & 4. per sacram representationēm absq; alia precatiōne venerabilis exsistit, & quandam sanctificationē accipit: ergo ad illam potest adoratio & intentiō adorationis aliquo modo referri. De qua ratione & de tota huius assertiōnis confirmationē dicemus plura in duabus sectionib; sequentib; vbi etiam latius sati faciemus fundamento contrarie sententiā. Nunc breuiter dicitur, falsum esse , rem inanimatam esse omnino incapacem vel ineptam, vt ad illam intentio cultus referatur: quando illē cultus non est absolutus sed respectiūs, & propter excellētiā exrinsecat se in tribuitur. Neque etiam est necesse, ut res que adoratur, percipere possit honorem qui ei tribuitur; nec etiam est de ratione adoratiōnis, vt hac intentione tribuatur, sed solum quod vnaquaque res iuxta capacitatēm suā reuerenter tractetur, & q; ipsa signa externa testimonij præbeant illius religiōis existimationis , quia de vnaquaque habetur, vel haberi debet. Sicut enim de imaginib; existimationē habemus , non vulgarem qualem habemus de alijs rebus prophaniis. Et hāc existimationē indicare volumus, quando eas reuerenter tractamus. Atque hoc modo intentionem cultus & honoris ad eas dirigere possumus. Et hoc videtur explicata Tharaus in act. 4. VII. Synodi, vbi, cum ex lib. Maximi Abbatis, hæc verba relata essent, Venerandam crucem, & imaginem Dei Salvatoris nostri Iesu Christi, nec non Domini noſtri Deipara, salutarunt, Constantinus Cypri Episcopus exposuit, verbum salutarium positum est pro verbo adorauit , Tharaus vero addit, Animaduertitam hoc verbum, salutarunt, quod & nos reuerendā acceptiōne facere debemus.

Abb.

Patres VII. *Synodis non multum curasse, an cultus exhibendus imaginibus nomine adorationis, vel alio significetur: quanquam enim illi Patres non curauerint, an illa actio possit alijs nominibus declarari, id est, non hoc eleverunt, sed admirerent potius, scilicet nomine salutationis, honoris, venerationis, & similibus, ut videre licet in citatis locis, & in Breui demonstrat. de imaginib. que ex Epiphano habetur act. 6. in fine, & in epist. Tharafijad Imperatores, que habetur act. 7. tamen multum curavit, ut nomen adorationis huic cultui non negetur, sed potius vere ac propriè tribui creditur.*

Vnde sub hac voce sepius sub anathemate definitur, imagines esse adorandas; & aliae voces ita explicantur, ut voci adoratio eius equivalat, & illam includant, ut aperiissimum est constat exact. 7. in definitione fidei, & in epistolis ad Imperatores & ad omnes sacerdotes. Quapropter Thesaurus act. 4 post testimonium Anastasi Episcop. Theopoleos, quod adoratio sit emphasis seu symbolum honoris, subdit ^B T. anquam hypocritas redarguendos. *Si omnes quimagine se venerari constiterunt, adorationem autem recusant.* Et Epiphanius in fine act. 6. in demonst. pro imagin. Semiprobos, & falso veros appellant eos, qui imagines ob recordationem admittunt, & salutationem carum recusant, & statim declarat, per salutationem, adoracionem intelligi. Et ad hoc confirmandum Tharaus in epist. ad Imper. act. 7. inter alia adducit, quod de Pharisaeis Dominus dixit Matth. 23. *Amanis primos accubitus in mensis, & salutationes in foro, & declarat, salutationem hoc loco a Domino appellari adoracionem, & subdit verba notanda in a favore utimur assertiois, & cōtra oppositum sententiam, Pharisai (inquit) gloriose animo prediti, & serpientes exsuffiantes, ab omnibus adorari studebant: non enim ore osculari petebant, suisser enim hoc humilitati serum, & haudquaque Pharisaei superciliosi. Igitur salutatio, quae est adoratio, non consistit in acto aula, vel signo externo, etiam voluntariè exhibito, nisi procedat ex vera intentione cultus, & reverentie; & hæc est adoratio propria, quæ imaginibus etiam exhibenda determinatur.*

Contra doctrinam vero his assertionibus explicatam multa obiciuntur tum à Catholicis, tum etiam ab hereticis, que in sequentibus sectionibus, præsertim 4.5. & 8. à nobis tractanda sunt. Nuncfolum liber proponere argumentum, quod heretici affirmant, huius temporis magnificacium, ex definitione Concilij Francofondiensis, in quo dicunt II. Synodus Nicenam damnatam ac reprobatam est, eo quod imaginum adorationem approbat; ipsum vero Francof. Concilium, imagines retinendas quidem, non vero adorandas, indicasse. Hanc autem illius Concilij definitionem probant primo exactis eius, quæ nuper ipsi in lucem ediderunt. Secundò ex historijs, quæ definitionem hanc Concilij Francof. referunt, ut patet ex Annonio in annalib. Francof. ann. 794. & Abbat. Vspberg. in Chro. ann. 793. & alijs. Annonio, Abbat. Vspberg. Terrio ex lib. Carolin. contra imaginem in quibus docetur, imagines, quamuis retinend sint, non tamen propter adorationem; illos autem libros auctoritatis à Carolo Magno, & Patribus Francof. Concilij oblatos, & ab eis suscepitos & approbatos. Dehinc argumento multa his temporibus scripsi tum à Catholicis, non quia difficile sit, quod ad doctrinam fidei spectat, sed quia veritas historiæ, que in eo continentur, & difficilè potest ex antiquis scriptoribus etiæ & nouis hereticis in omnibus, & mendacibus etiæ qualiter lata magis & obscurior effecta est. Pimo igitur breviter respondere possemus, quidquid sit de ipsis, que in argumento sumuntur, non esse auctoritate Concilij Francof. cum auctoritate VII. Synodi, neq; tellionum Carolicū testimonio Adriani Papz comparanda. Fuit enim Synodus Nycena Occumena & à Summo Pontifice probata, Concilium autem Francof.

Francoford. Generale non fuit, & si quicquam con- A
tra imagines docuit, non fuit in hac parte ab Ecclesia approbatum, cum Adrianus Papa VII. Synodum confirmauerit, & contra imaginum impugnatores scripterit. Et simil ratione, quamvis constaret, Imperatorem Carolum contra imagines scripsisse, nihil veritati Catholice derogaret, quia imperatoria autoritas non multum refert ad doctrinam fidei stabilendam, sed definitio fidei ad summum Pontificem spectat.

*Quid circa
imagines
Concil
Francoford.
Janxerit,
Scriptorum
varia plati
cisa.*

Hoc ergo supposito, circa historiam Concilij Francof. quoad hanc partem etiam inter Catholicos scriptores huius temporis dissensio est. Concedunt enim fieri omnes, Concilij Francof. de imaginibus tractasse ac definisse aliquid, nam historiorum referunt; quid verò illus fuerit non eodem modo declarant, quia, neque in historijs satis declaratum, neque pars illa eius Concilij in qua de imaginibus actum est, extat. Dieunt ergo quidam, Concilium Francof. damnasse quidem Nicenam Synodum, & quoad hanc partem errasse, non tamen in doctrina fidei, sed solum in facto quia non satis perspectam habuit definitionem Synodi Nicenae. Ita sensit Genebr. libr. 2. Chronogr. ann. 794 & Bellar. libr. 2. de imaginibus. 14. qui in modo declarandi suam sententiam verbius differre videntur, quamvis in re forfasse idem sentiant. Gerebrardus simpliciter concedit, in Concilio Francof. prohibitam fuisse imaginum adorationem, ideoq; Nicenam Synodum damnasse, quia existimauit, illam huiusmodi adorationem imaginum approbasse, quam reuera (inquit Genebrardus) non probauit. Vnde concludit, illud Concilium non errasse in doctrina, scilicet reprobando imaginum adorationem, sed in facto, quia non satis perspectam habuit Nicenam Synodis sententiam: nam contra eam (inquit) sic dimicauit (Patres Concilij Francofor.) ac si ad statuendam imaginum adorationem simpliciter incubuisse, cum potius de reinenda imaginib; faxisset, & exigit aduersum Constantiopolitanaam VII. Pseudosynodum, qua de illa confringendis, & omnino tollendo paulo ante canones rularet. Alioqui hoc cum illa de plane iudicauit ac sensi. Quaz verba, vt iacent, mihi valde dispicent, cum quia in eis admittit hic auctor simpliciter & absolutè, imagines quidem esse retinendas, non tamen adorandas, quod est plane falsum, vt ex dictis in hac sectione constat. Loquor autem de illis verbis vt iacent, quia in eis de adoratione simpliciter & absolutè est sermo. Quod si fortasse Genebrardus per anthoniam sicut de summa adoratione & absoluâ latrâ, quæ diuinata soli debetur, locutus est, debuisse hoc exponere, præsertim, cum illa sententia de retinendis & non adorandis imaginibus sub his eisdem terminis fuerit in Nicena Synodo probata. Vnde multo magis mihi dispicent Verba, quæ statim subiungit, in quibus de libris Carolinis sicut in Passim inculcanti retinendas esse imagines in ornamento Ecclesia & memoriam rerum gestarum; seque duntaxat armatis aduersus neficio quam præsentiam imaginum adorationem, quam nec Nicena ipsa agnouit. In quibus verbis plane senevit VII. Synodus non B magis docuisse imaginum adorationem, quam Pseudocarolofili, seu Eli. Phil. in libris Carolinis, quos tanti faciunt heretici huius temporis, Catholici vero prouersi reiungunt, & Adrianus Papa ex professo impugnauit. Alter ergo declarant hanc sententiam Bellar. concedit enim Synodum Francof. damnasse Nicenam, atq; in hoc errasse, non tamen in doctrina, sed in facto: idque ex duplice errore seu falsa existimatione, quam de Nicena Synodo habuerunt Patres Synodi Francof. existimarent enim in primis, Nicenam Synodum non fuisse auctoritate summum Pontificis congregatam, & confirmatam: deinde existimarent, in illa fuisse definitum imagines esse adorandas suprema ac perfecta adorationes latrâ & que ac Deum ipsum, & hoci ipsi reprobabant.

Veruntamen hæc sententia mihi plane est incredibilis: nam ex historijs quæ referunt acta illius Concilij constat in eo adiutuisse Legatos Summi Pontificis Adriani, quos Ado in Chron. Theophylactum & Stephanum nominat: ergo fieri non potuit, vt totū illud Concilium ignorauerit, qua auctoritate VII. Synodus congregata fuerit, & quid in ea fuerit definitam: nam cum hæc Synodus paulo antea sub eodem Pontifice acta esset, non potuerunt Legati eiusdem Pontificis illius auctoritatē & doctrinam ignorare: ergo, etiam si falsi rumores sparisse essent de illa VII. Synodo, vt Genebrardus necio quo fundamento affirmat, porro siens Patres Concilij Francofordi à Legatis summi Pontificis instrui, & ipsiis etiam scriptis VII. Synodi doceri. Imo, cum res esset adeo celebris & publica in vniuersa Ecclesia, fieri non potuit, quin in vniuersa Gallia, & Germania, nota esset VII. Synodi congregatio, & quod Pontificia auctoritate facta esset, & quia Adrianus Papa de illa, atque de eius doctrina sentiret. Accedit, quod error illæ adorandi imagines, vt Deos, potius est error Gétitum, quam aliorum hereticorum, veleorunt qui fidem Christi proficeantur: ergo nulla ratione credibile est, existimasse Patres Francof. Concilij in eum errorem incidisse, aut propter solos rumores falsos id temere credidisse. Præsertim, cum nulla tunc esset in Ecclesia illius erroris suspicio, & credendū sit, pios & Catholicos Episcopos nullo prauo affectu ductos fuisse, vt errorem illum alijs Patribus VII. Synodi attribuerent, aut eorum sententiam in deteriore partem interpretarentur, quod heretici interdum facere soleant.

Alij ergo, cum defendere non possint, Francof. *Secundum placitum.* Concilium ex fallaci informatione in facto errasse: & alioqui negare non audeant, illud contradixisse VII. Synodo, & damnasse illam, propter historias, quæ hoc referunt, non verentur concedere, Concilium Rejeicitur. Francof. in hac parte errasse: nam Provinciale fuit, & errare potuit. Sed hunc dicendi modum apud nullum Catholicum inuenio, solumq; heretici huius temporis hoc affirmant, qui non dicunt, illud errasse, sed emendasse potius & corrixisse VII. Synodus quæ in hac parte errauerat. Cum tamen certū sit, Niceni Concilij definitionem legitimam fuisse, non potuerunt Patres Concilij Francof. ab illa dissentire, sine manifesta heresi: est autem incredibile eos perincaciter & heretice in hac parte errasse inciendo in errorem Economachorum. Primò, quia in actibus illius Concilij, quæ nunc extant, sepe proficitur, se procedere sub obedientia Rom. Pontif. & specialiter in libro Sacrosyllabo sub finem, dū sententia contra hereticos proferunt, subiungunt hæc verba. Reservatio per omnes iuri priuilegio summi Pontificis Domini & Patri nostri Adriani Prima Sedit Beatissimi Papa. Sæpe etiam in eo Concilio profertur illi Patres se sequi Majori traditiones, & ab eorum vestigijs non discedere: & specialiter Carolus Magnus qui illi Concilio interfuit, in epist. ad Episcopos Hispanie ait, se in primis consuluisse Apoliticos sedis Pontificis, quid de causa in illo Concilio tractata sentiret: & inferius hæc verba subiungit, Apolitica sedi, & antiquis ab initio nascienti Ecclesiæ non & Catholicis traditionibus tota mensis intentione, tota cordis alacritate coniungar: Ergo non est verisimile Patres Concilij Francofordien. coram Legatis Summi Pontificis, & coram illo Catholicæ Princeps, Adriano Papa & VII. Synodo ab illo confirmata restituisse. Accedit, quod, si Concilium Francofordien. Economachorum errorem probasset, certè ante nostra tempora aliquis illius erroris sefator eius auctoritate muniri studuisse, q; tamen nullus fecit, maximè cum paulo post Carolum Magnū in eadem Gallia exortus fuerit Claudio Taurinensis, qui errorem illum in occidentalem Ecclesiam introducere voluit, qui sanè non parum iuvari posset auctoritate occidentalis plenarij

Conz.

Concilij in eadem prouincia nuper celebrati, fieri
rorem illum confirmasset. At vero neq; Claudius in
suum fauorem illum adduxit, neque Ionas Aurelia-
nenis, qui contra illum eodem tempore scriptis, &
illius fundamenta confutauit, quicquam de Conci-
lio Francof respondit, aut quoad hanc partem scri-
psit. Eft ergo falso impositus hic error Cöcilio Fran-
cof, addo vltimo, quamuis non repugnet, Prouin-
ciale Concilium errare in doctrina fidei, tamen, si
contingat: errare ex pertinacia & heresi nunquam
solere Ecclesiam huiusmodi Concilia quoad partem
aliquam approbare, & vt Catholica recipere. At ve-
ro Concilium Francof, receperunt et ab Ecclesia,
& probatum vt verè Catholicum, quoad eam par-
tem quæ est de filiatione Christi naturali, ut supra
vidimus: ergo non est verisimile fuisse hereticos
Pates illius Concilij: alioquin debuissent summus
Pontifex Adrianus, illos hereticos declarare, eo-
rumq; definitionem confutare, sicut contra librum
Pseudo carolinum, eodem tempore scripti.

Sit ergo tertia responsio, Concilium Francof-
dien. dehincq; potius veritatem de adoratione ima-
ginum & Nicenæ Synodo consensisse. Ita docuerunt
hoc tempore Alanus dialog. 4. c. 18. & 19. & dialogo
§ c. 12. & 13. Sander. lib. 2. de Imaginib. c. 5. & lib. 7. de
vifib. Monarch. n. 713. & Surius in 3. to. Conciliorum
in Praef. ad Concilium Francofordien. Et potest
hoc confirmari autoritate Concilii Senonienis in
decretis fidei c. 14. vbi scilicet Carolus Magnus Franco-
rum Rex Christianissimus Francofordien. Conuentu eiusdem
erroris supposuit inianam, scilicet Iconomachorum.

Præterea Platina in vita Adriani, sic ait: Biennio post
Theophylactus & Stephanus Episcopi insignes Adriani no-
mine Francof & Germanorum Synodum habuere, in
qua & Synodus (quam Septimanum Graeci appellabant) &
heresis Faliciana de tollendis imaginibus abrogata est.

Idem ferè dicit Paulus AEmilius libr. 2. de gestis
Francorum, prope finem: ait enim, Concilium Francof,
egisse contra hereticos damnantes imagines.
Imaginibus (inquit) suis honos seruatus est. Idem dicit
Blondus decade 2. lib. 1. Sabellicus lib. 8. Aene. ad 8.
Naucerius in Cronolog. volu. 2. gener. 27. Gallifard
Arelaten in Chronogr. ann. 816. Imo refert Alanus
d. c. 19. hereticum quendam Anselmum Rijd
affirmasse Nicenam synodum Constantinop. Pseu-
dosynodum de abolendis imaginibus tanquam he-
reticorum excrasse, idemq; fecisse Adrianum Papam,
& Carolum Regem Francofordiz.

Obiectio: Sed quid dicemus ad historiographos referentes
contra ier. Synodum Francofordien. damnasse VII. Graecorū
zum pla- Synodum? Respöndent Alanus, Sanderus, & Surius,
cium, qua- per VII. Synodum non intelligere historiographos
luer illus auoresse E. spondentes. Ieronimam, quam sub Constantino Copronymo, ab
Iconomachis celebrata est, quam vniuersalem, &
VII. Synodum ipsi appellantur, ut refert Zonaras in
vita Constantini, & constat ex II. Synodo Nicena
act. 7. vbi tota illa Synodus ex professo impugnatur
& refellitur, & neq; vniue salis, neq; vera Synodus
fuisse demonstratur, sed prophana & adulterina,
quianque habuit cooperarium, ut ibi dicitur, Romanum
Papam, neq; illius Sacerdotes, neque per vicarios, neque per
provinciales iteras, quemadmodum sibi in Synodis datur:
N. que concordantes sibi habuit orientia Patriarchas, &c.
Dicunt ergo predicti autores, historiographos lo-
quide VII. Pseudosynodo, cum referunt, Franco-
fordien. Concilium quandam Synodum Graecorum
damnasse. Hæc vero responsio ex verbis ipsorum
historiographorum magnam difficultatem patitur,
nam apertis verbis designare videntur Nicenæ Sy-
nodum. Nam in primis auctor librorum quæ Carolo
attribuuntur in præfatione asseuerat, Graecorum
Synodus, quam de adorandis imaginibus fecerunt
in medium Synodi (scilicet Francofordiensis) alla-
tam esse, atque damnatam: Synodus autem Graeco-

rum pro adorandis imaginibus non fuit Constan-
tinopolitana, sed Nicena. Secundò Hincmarus Rhe-
menis libro contra Iandinensem, ut refert Alanus, Rhe-
men contra Laudunensem ut refert Bellarminus c.
20. apertè dicit, illam Synodū Nicenæ esse habitam,
& in generali Synodo in Francia habita tempore
Caroli Magni fuisse penitus abdicatam. Hæc autem
Synodus in Francia non potuit esse alia nisi Franco-
fordiensis. Tertiò Amoinus lib. 4. de gestis Franco-
rum, c. 5. dicit, illam Synodum Graecorum, quæ in
Francofor. abdicata est, congregata esse sub Irene,
& Constantino filio eius: illa verò Synodus fuit Ni-
cena, nam altera pseudosynodus Constantiopolitana
multo prius fuerat congregata sub Copronymo: & idem dicit Abbas Vrpergenis in Chron. an-
no 793. Quartò Regino libr. 2. ann. 794. dicit, Syno-
dum Graecorum, quam pro adorandis imaginibus
fecerant, reiectam esse à Pontificibus, utq; Concilij
Francofordiensis. Et similiter Aventinus in Historia
Boiorum scribit, acta Graecorum adorandis ima-
ginibus recisa esse. Quintò Ado in Chronic. ann. 792.
sic ait: Sed Pseudoynodus, quam VII. Graecia appellavit pro
adorandis imaginibus abdicata penitus.

Propter hæc respondent alii, fatendo, in his omni-
bus historijs sermonem esse de II. Synodo Nicena, ut dicitur.
falsum tamen esse quod refertur, scilicet Nicenam non fuisse
Synodum à Francofordiensi fuisse damnatam: oc-
casione autem erroris fuisse autem, quæ posterio-
res historiographi citati fuerunt Germani, & longe
posteriori, quam Francofordensē Concilium: unde & de Synodo Nicena, aut parvam, aut nullam ha-
buerunt noticiam, eo quod inter Graecos acta esse,
& Graeci scriptores nihil ferè tunc de illa scripsissent.
De Concilio autem Francof, cuius acta omnia mul-
to tempore laterunt, & quoad hanc partem de ima-
ginibus, adhuc nō constat scripta fuisse non potue-
runt habere noticiam nisi ex prioribus scriptoribus.
Inter priores autem scriptores nullus facit mentio-
nem huius partis, præter Pseudocarolinum, & Hinc-
marum. Hos ergo posteriores secuti sunt. Ex his ve-
ro duobus Hincmarus videtur deceptus occasione
libri Carolini: nam de hoc libro videtur loqui Hinc-
marus cum loco supra citato scribit in hac verba.
De cuius destructione non modicum volumen, quod in Palat-
io adolescentulus legit, ab eodem Imperatore Romani est per
Episcopos missum: Constat autem ex scripto Adriani
ad Carolum pro imaginibus, Carolum mississe ad
Adrianum librum illum, qui eo tempore fuit contra
imagines & contra Synodum Nicenam in Francia
compositus, & Caro dicitur: De hoc ergo loqui
videtur Hincmarus, & ab illo deceptus fuisse, ut
existimauerit Synodum Nicenam in Francofordien-
si fuisse damnatam: nam existimauit, librum il-
lum in Francofordien. Synodo fuisse compositum,
vel saltē recognitum & probatum. Totum ergo
huius erroris fundamentum ad auctorem libri Ca-
rolini, & ad scripta citata ex præfatione eius reuoca-
tur, illa autem nullius sunt autoritatis. Primo quidem,
quia verba illius præfationis prout à nostris
auctoribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in medium (scilicet
in Synodo Francofordienæ) quæstio de noua Graecorum
Synodo, &c. Non constat autem in illa parenthe-
sis sit ab ipsomet auctore posita, an vero ab aliis au-
toribus referuntur (illa enim in proprio originali
videtur non licere) sic habent. Allata est in

saltem Hinemarum & posteriores auctores Catholici esse, & bene de adoratione imaginum sensisse, vt omnes fatentur, ut ex aliis eorum locis Belatrinus & alii probant, & ideo non esse verisimile, eos male sensisse de Synodo Nicensa, prout in locis citatis dicto modo incolebant & aperiunt declarant: Respondendum est, eos errasse in facto, non in fide, quia non fuerunt satis instruti de autoritate Synodi Nicene, & de doctrina eius: unde crediderunt, definisse imagines esse adorandas vt Deos: & de hac adoratione sunt locuti, cum assertuerunt, Francofordinse Concilium, eam detestatam fuisse.

Improbatur certum
placuisse

Quid de
Carolinis
libris son-
tendum.

Tota hæc sententia infirmis nititur conjecturis, & testimonij, quæ sibi ipsi non constant: nam in primis, ut principiamus à prefatione Eli. Phili, in qua totus discursus superioris responsionis præcipuè fundatur, nulla fides ei adhiberi potest: nec verisimile est, reliquos omnes historicos illi soli fuisse innoxios. Primo quidem, quia auctores præcedentis opinionis, dubitant, an in illa Præfatione vel est in suo originali, Francordiensis Cœciliū nominetur: & probabilius credunt, parenthesim illam in qua Francofordiensis Concilij fit mentio, fuisse ab alijs interpositam. Quod si hoc verum est, neq; Hinemarus, neq; alij historici portuerint ex hac prefatione sumere illam sententiam de damnatione Synodi Nicenæ in Francofordensi, sed, ad summum, in aliquo conuentu imperitorum, & hæreticorum hominum, à quibus fortasse liber ille editus est. Unde sumitur secunda conjectura, nam omnium recte sententiarum iudicio liber ille non fuit à Carolo Magno editus, sed ab aliquo vel aliquibus hæreticis, qui illum, vel occulite vel palam Carolo obulserunt: Carolus autem illum ad Pontificem Adrianum misit, qui in Scripto ad Carolum de imaginibus, librum illum ex professo confutauit. Quæ omnia latè probant Alanus supra & Bellarm. dict. lib. 2. cap. 15. ergo non est verisimile, Hinemarum, virum Catholicum & doctorem, ex sola illius libri autoritate factum illum Concilio Francofordieni, attribuisse. Tertiò, quanuus ille liber tempore Caroli editus fuerit, tamè de prefatione, quæ nanci præfigitur, merito Alani, & Surii dubitant, an sit antiqua, vel nuper ab aliquo hæretico edita & supposita, vel saltè corrupta: nam, qui præfatur, vel hæc, vel emento nomine, Eli. Phili, se nominat, ut se ipsum occulteret, quod statim suspicionem aliquicuius deceptionis generat, præsertim in re adeo lubrica, & ex se suspecta. Et præterea, quantum ex his, quæ Alanus c. 18. refert, coniectare possum, ipse Eli. Phili, se alium à Carolo esse ostendit: nam ex professo in eadem prefatione ostendere conatur Carolum fuisse illorum librorum autorem, re prius deliberata cum Episcopis Concilij Francofordieni, fuit ergo autor illius Præfationis Eli. Phili, non Carolus: & illa prefatio non fuit edita tempore Caroli Magni: ergo nihil probabile de illa credi potest, nisi quod ab eodem sit edita, à quo denuo liber ille inuenitus, vel typis mundatus ante quadraginta quatuor annos sollemmodo. Et ut minimum, improbabile sic, Hinemarum, & alios antiquos historiographos ab illa prefatione sententiam suam haulisse. Quartò obstat (quod Surius notauit) quia auctor præfationis dicit, Synodus illam, quæ à Francofordiensi damata est, Constantinopoli fuisse celebratam: hac enim eius verba referuntur, *Allia est in medio quarto de noua Grecorum Synodo, quam de adoranda imaginibus, Constantinopolis fecerunt: ex quo verbo colligi potest, eum non de Nicena, sed de Constantinopolitana synodo loqui: vel certè, cum dicat, in illa Synodo actum esse de adorandis imaginibus: cumque etiam dicat (ut Bellar. refert) Constantinopolim sitam esse in Bythinia, colligitur, hominem illum proflus fuisse imperitum, nul laque fide dignum: aut certe inferri potest, eum ex aliqua traditione aut fama credidisse quandam*

Constantinopolitanam synodum reiectam esse in
Francfordiens , ignorasse vero quid in ea actum
fuerit, & ex errore id addidisse.

Fx his etiam constat, quam sit infirmum testimonium Hincmari, vt credamus, eum testatum esse, Concilium Francof. damnaſſe Synodum Nicenam, ex ſola autoritate praſationis libri Carolini, cum veriſimilius ſit, Hincmarum, talem praſationem non vidisse. Vnde Alanus ſupra merito fidem non habet huic testimonio, nec credit eſſe Hincmari, quia nec liber ille Hincmari, vnde ſumptum dicitur, extat, neg ad nos peruenie, niſi ex relatione Illirici hæretici, cui nullam fidem adhibemus, neque ſicim vnde fragmentum illud decerpferit, praſer-
tim cum Trithemius in re opera Hincmari illum non numeret. Deinde in illisimis verbiſ multa ſunt falſa, & inter ſe pugnantia, vel parum probabilitate. Primum, quod aſſert, in quadam VII. Synodo Gre-
corum, quosdam dixiſe imagines eſſe confringendas, alios vero elle adorandas, nam hoc non in vna Synodo, ſed in diuerſis accidit: & ita videtur vtrāq Synodum confundere nam vtrāq illam partem dicit, non ſano intellectu eſſe ibi definitam. Deinde, quod ait, Synodum Nicenam fine autoritate Papæ fuſiſe habitam, & Romanam miſſam. Rufus, quod ait Romanum Papam illam Synodum Nicenam ad ſe miſſam, & in Franciam direſtam vt ibi (ſicut indi-
cat) examinaretur, vel corrigeretur, eft per ſe im-
probabile, & ab omni vera historiā alienum. Deniq
quod ibi dicitur de volumine contra Nyceanam Sy-
nodum edito, & ab Imperatore Romano miſſo per
quosdam Epifcopos, non conſona cum eo, quod
Adrianus refert, Carolum miſſe ad ſe librum per
Engilbertum Abbatem.

Denique de alijs historicis necessariò est omnibus fatendum, aliquem errorem in eorum scriptis contineri, nam in primis Aimonius, quem Abbas Vspur. fecutus est, expressè dicit, Synodus Francofurti damnatam, Constantinop. congregata fuisse, cur ergo interpretabimur eos de Nicena loqui? Dices, quia addunt, Sub Constantino & Iren. Respondet Alanus, illos libros quoad hanc particulam ab aliquo Icōnomacho fuisse corruptos. Verum, quia hoc probari non potest, nec fieri satis verisimile, dicam potius, Aimonium errasse, ignorantem, quo tempore Constantinopolitana Pseudosynodus congregata fuisset. Deinde Regino, quem Auentinus imitatur, illam Synodū vocat Pseudosynodus Gracorum, quo nomine appellata est ab omnibus Catholicis illa Synodus Constantinopolitana VII. nam Nicena, nec Pseudosynod. appellari potuit, cum verisimiliter fuerit, nec Grégoriū tantum, cum vniuersalis fuerit, & Summi Pontificis autoritate coacta, cuius contrariū de illa Synodo ibi indicatur. Dices, quomodo ergo dicit Regino, illam Synodum fuisse factam, pro adorandis imaginibus. Respondebat Alanus, legendum esse pro non adorandis & particulare non, vel incuria vel malitia fuisse scilicet. Sed est difficultas responso, quid probari non possit. Libentius diceret, ignorasse illos autores, quidin Consiliis Gracorum tractatum ac definitum fuerit, sicut de Nicena Synodo prior opinio dicebat: nec fine fundamēto, quia illa Pseudosynodus Constantinopolitana, nunquam est in Latinum conuersa, quod nobis constet: & Synodus etiā Nicena, post longa tempora Latinitate est donata: & ex historijs illorum temporum nihil fere certū seire potuerunt de his quæ in illis Syntaxis tractata sunt.

Ad verba Adonis Alanus acutè responderet, verba illa, pro adorandis imaginibus, non est coniungenda cum præcedentibus, sed cum subsequentibus interposito comate hoc modo, Pseudosynodus, quam Septimiam Græci appellant, pro adorandis imaginibus abducatur penitus, id est, in defensionem adorationis imaginis penitus abducatur est. Qui sensus est quidē satis consentaneus verbis ipsis: imo vix aliter commode

con-

construi possunt, quia nulla Synodus appellata est. **A** Septima pro adorando imaginibus. Quod si hic sensus verus est, fortasse Regino verbis Adonis fuit deceptus, nam vel æquales fuere, vel Regino iunior fuit: floruit enim Regino anno nonagesimo decimo, teste Trithemio, & tamen Ado texuit historiam vñque ad annum octingentesimum septuagesimum septimum: fuit ergo Ado, vel antiquior, vel, ut minimum æqualis: fieri non potuit, vt Regino verbis Adonis non satis intellectus deceptus fuerit; & ab eis occasionem errandi sumpserint Abbas Vspengensis & Ioannes Auentinus, qui absq; controversia sunt longè recentiores. Imo & de Aimonio, vel Annonio idem dicunt potest, si fortasse ille est quem sub nomine Ammonii monachi referit Trithemius scriptissime de rebus Francorum anno nonagesimo nonagesimo. Quod si hic sensus non probatur, potius dicendum est (sicut de alijs) ignorasse Adonem quid tractatum sit in pseudosynodo Constantiopolitanæ, falsoque existimat, in ea esse definitum, imaginibus esse perfectam Istriam tribuendam, quam nomine pseudosynodi Græcorum, Nicenam Synodum intellectisse.

Conjecturam ex omnibus ad audiri, Ex his ergo omnibus, saltem concluditur evidenter, nullū ex historijs posse sumi firmum argumentum, quo existimetur, Concilium Francofordien. contraria veram imaginum adorationem, aut contra Synodum Nicenam aliquid definitum. Ostendim⁹ item manifestis indicijs & rationibus, non potuisse Concilium Francofordien. si in eo de causa imaginū actum est, aut sententiam Adriani Papz, & Nicenij Concilij veram definitionem & autoritatem ignorare, vel ab eis sciens & prudens dissentire supposita reverentia, quam ex eius actis quæ exstant, sciens Sedi Apostolicae detulisse. Relinquitur ergo, necessario satendum esse, vel historicos errasse, vel aliquam ex parte corruptos esse eorum codices, vel certe non de vera, sed de falso nominata Septima Synodo locutos fuisse. Et quidem de testimonio Præfationis Carolinæ, & testimonio Hinemari, nulla omnino est habenda ratio: illius quidem, quoniam est ignotus auctor, & suspectus, & quia non constat, quo tempore aut loco scripta sit, aut edita, vel inuenta, & quia apera continet mendacia, & falsa testimonia, quæ Nicenæ Synodum imponit: huius vero, quia non constat, tale testimonium esse Hinemari, nisi ex relatione hominis heretici, & hostis imaginum: & quia ea ipsa, quæ in illo testimonio referuntur, parum sunt verisimilia, & alii certis historijs consentanea. De reliquis vero auctoribus, cum negare non possumus, errorem aliquem in eorum libris reperiri, omnino eneruatur in hac parte eorum autoritas. Propter q; posset aliquis libere negare, quicquam actum esse de imaginibus in Concilio Francofordiensi, neque pro illis, neque contra illas, quia neque extant acta illius Concilij quo ad hanc partem, neque illius auctor Catholicus ea se vidisse, resert: nam quæ heretici isto tempore sub hoc nomine diuulgant, ab eis plane conficta sunt: vnde neq; exemplar de signant, ex quo illa transtulerint, neque locum, in quo ha& tenus de tulerint, iphiisque inuenientur. Negantiam ad verbum describunt acta Concilij, sicut in alijs Concilijs sit, & sicut nos habemus eam partem huius Concilij, quæ est de filiatione adoptiua Christi.

Ionas Au-
relian. Denique Jonas Aurelianensis, qui paulo post Carolum Magnum floruit, & contra Claudium Taurinensem in defensionem imaginum ad Carolum Calum scriptus: in initio illius operis mentionem faciens Concilij Francof. solum dicit, in eo damnatum esse errorem Felicis de filiatione Christi adoptiua, nullam mentionem faciens, quod causa imaginum illo Concilio acta fuerit, & Vualfridus Strabo in lib. de reb. Eccl. c. 8. mentionem faciens erroris Græcorum circa imagines, dicit damnatum esse in Concilio Romano sub Gregorio III. & subdit, ipsa

denique querela Græcorum, temporibus bona memoria Ludouici Imperatoris, in Franciam pertata, eiusdem principi prouidencia scriptis Synodalibus est consuata. De Concilio autem Francof. nullam mentionem facit, cum tamen Vualfridus eiusdem fere exaratus auctor fuerit. Non ergo carerit hic modus dicendi probabili coniectione.

Quia tamen tota historiæ, quæ mentionem faciunt Concilij Francoford. referunt aliquid de imaginibus in eo actum esse, suspicari cogunt, aliquod habuisse huius rei fundamentum, & saltem traditione vel fama publica ad eorum aures peruenisse, qui hoc scribere cooperunt, Adonis nimurum, vel Aimoini, aut Regionis. Quare credibile est, Adrianum Papam, cum Legatos suis ad Concilium Francof. mitteret, per illos etiam missis acta Concilij Nicenij, quod illo eodem tempore finitum fuerat, vnde definitio illius toti occidenti innotesceret. Atque ita fieri facile potuit, vt in Concilio Francoford. nihil de imaginibus ageretur, vel scriberetur, præter acceptationem Concilij Nicenij, & consensionem eorum Patrum in damnanda pseudosynodo Constantiopolitanæ: & hoc fortasse est quod Ado brevibus verbis referre voluit iuxta sensum supra traditum: & eadem est aliorum sententia, quamvis circa res alias vel circumstantias pertinentes ad illam pseudosynodum Constantiopolitanam, errorrem aliquem ex ignorantia historie miscent. Qui errorum posteriores historici, vt vidimus, emendarunt, partim ratione, & certa conjectura ducti, partim quia de Nicenæ Synodo clariorem notitiam adepti sunt. Sic igitur in re tam in certa metiō Concilium Senonense eam partem ut probabilem elegit, quæ ait, Concilium Francof. Niceno II. consensisse.

S E C T I O . IV.

An imagines eadem adoratione qua exemplaria adorari possint.

Diuus Thomas questionem hanc in particuliari D. Thom. mouit de imagine Christi, & adoratione latræ. Est autem eadem proportionalis ratio, & quæstio de imaginibus Sanctorum, & adoratione duliz, & in vniuersum de omni imagine, & adoratione suo exemplari debita, & ideo generalius est nobis hæc quæstio proposita, vt omnia comprehendamus. Deinde, vt opinionum diuersitas intelligatur, aduentum est, tribus modis intelligi posse, fieri adorationem ad imaginem seu in presentia imaginis. Primo, dirigendo totam mentis intentionem ad exemplar in imagine representatum, tanguam ad obiectum propriæ per se, & ex corde adoratum, & non ad imaginem. Secundo, dirigendo adorationem tam ad exemplar representatum, quam ad imaginem in qua representatur, ex veroq; mente & animo conficiendo unum obiectum ad equatum, ad quod per se terminetur, & sit adæquata materia circa quam versetur adoratio ex intentione adorantis. Tertius, dirigendo adorationem ad solum imaginem tanquam ad materiam seu rem per se adoratum, ad exemplar vero, solum, vt ad rationem adorandi aliud est enim adorari per se, & aliud, adorari propter se: sicut & amari: nam medium per se, seu in se amari, quamvis non propter se, sed propter finem, & in superiori sectione ostendimus, imaginem per se & proprie adorari, quamvis respectu & propter exemplar: & in hac terra cōsideratione hoc prædicto modo adorari intelligitur. De primo ergo adorandi modo nulla controværia est, quin si possibilis quis enim dubitare potest, quin presentata imagine Crucifixi, possim ego personæ Christi recordari, & ad eum tota mentis intentione recurrere, dirigendo in illum subiectionem & actionem meam, & non ad ima-